

τὸ δρόμο του. Βρήκε ἡ ποίηση τὸ δρόμο της. Βρήκε ἐπίσης καὶ τὸ διήγημα καὶ τὸ μυθιστόρημα τὸ δρόμο του. Τὸ ἴδιο δὲν μπορεῖ νὰ πῇ κανεὶς καὶ γιὰ τὴ δραματικὴ λογοτεχνία. Βρίσκεται σὲ ἀναζητήση ἀκόμα. Αὐτὸς εἶναι ἕνας ἀπὸ τοὺς ἐσωτερικοὺς λόγους, πὺν ἀμυδρά, ἀμυδρότατα φωτίζει τὴν ἐξήγηση τῆς δυσαναλογίας, πὺν ἐκδηλώνεται στὴ λογοτεχνικὴ παραγωγή τοῦ τύπου, μεταξύ ποίησης, πεζογραφίας καὶ δραματικῆς λογοτεχνίας.

Τὸ παραπάνω, πὺς δηλαδὴ ἡ δραματικὴ λογοτεχνία ἀναζητᾶ ἀκόμα τὸ δρόμο της, φαίνεται καὶ ἀπ' τὴν ἐξέταση τῆς ἰδίας αὐτῆς, τῆς τόσο πλούσιας παραγωγῆς. Μέσα σ' ἐτοῦτῃ θὰ βρῇ κανεὶς κυρίως μόνον ἱστορικὰ δράματα, πὺν νὰ ἔχουν ρουμανικὸ θέμα, καὶ γιὰ ἥρωες τοὺς ρουμάνους βογιάρους. Ἡ δραματικὴ λογοτεχνία δὲν μπόρεσε ἀκόμα ν' ἀγκαλιάσῃ τὴν πραγματικότητα τοῦ ρουμανικοῦ λαοῦ, πὺν πὺν κατόρθωσε ὁ Σεμαντορισμὸς⁽¹⁾ στὴν ποίηση καὶ ἰδίως στὸ διήγημα καὶ στὸ μυθιστόρημα. Γιὰ τοῦτο ἡ δραματικὴ λογοτεχνία ὅταν παρτάει τὴν ἱστορία καὶ τοὺς μύθους (πὺν ἀποδόθηκαν μὲ ὀραιοτάτες «φανταζί») πέφτει σὲ κομεντί τῆς γαλλικῆς σχολῆς μὲ ἥρωες τύπους κοσμοπολιτικούς. Μ' ὅλα αὐτὰ ὅμως δὲν πρέπει νὰ νομίσῃ κανεὶς πὺς λείπουν οἱ προσπάθειες γιὰ τὴ δημιουργία πραγματικῶν ρουμανικῶν κομεντί, μὲ ἥρωες ἀληθινῶν ρουμάνους. Καὶ τὸ εὐχάριστο εἶναι, ὅτι ἀρκετὲς ἀπ' τὶς προσπάθειες αὐτῆς, εἶναι πραγματικὲς ἐπιτυχίες τῶν νῦν.

Στὴν προσπάθεια τῆς δραματικῆς λογοτεχνίας, τὸ ρουμανικὸ θέατρο ἔχει διάπλατα ἀνοικτὲς τὶς πόρτες του. Τὸ γεγονὸς τοῦτο κάνει μερικoύς, καὶ

μὲ τὸ δίκιο τους, νὰ πιστεύουν πὺς ἡ ἔντονη δραματικὴ παραγωγή, ὀφείλεται στὴν πρόθυμη ὑποδοχὴ πὺν βρίσκει στὸ Ρουμανικὸ θέατρο. Καὶ πραγματικά, ἐπὶ φαίνεται πὺς στέκονται τὰ πράγματα. Στὸ σημεῖο ἐτοῦτο βρίσκεται ὁ ἐξωτερικὸς λόγος τῆς δυσαναλογίας γιὰ τὴν ὁποία μιλῆσαμε. Οἱ ἐκδοτικοὶ οἴκοι ἔχουν περιορίσῃ τὶς ἐπιχειρήσεις τοὺς γιὰ λόγους μᾶλλον οἰκονομικοὺς. Ἀπ' ἐναντίας οἱ θεατρικὲς ἐπιχειρήσεις, ἰδίως φέτος περισέψαν. Ἐπὶ ἐκτὸς ἀπ' τὸ Ἑθνικὸ Θέατρο λειτουργεῖ σὲ ἄλλο θέατρο ἕνα Studio τοῦ Ἑθνικοῦ Θεάτρου. Ἐπίσης τὸ νέο θέατρο «Μαρία Βεντοῦρα», πὺν λειτουργεῖ φέτος γιὰ πρώτη χρονιά, ἴδρυνε καὶ αὐτὸ τὸ δικὸ του Studio γιὰ παραστάσεις ἔργων μοντέρνων. Εἶναι ἡ ἀλήθεια ὅμως πὺς καὶ ἐτοῦτο, καθὼς καὶ τὸ θέατρο Ρετζίνα Μαρία, ἔχουν ἐπιχορήγησι ἀπὸ τὸ Κράτος. Σ' ὅλα αὐτὰ τὰ θέατρα παίζονται καὶ Ρουμανικὰ ἔργα, ἀν ὅχι σὲ ἴση ἀναλογία μὲ τὰ ξένα, ὅμως τέτοια ὥστε νὰ ὑπάρχῃ πραγματικὴ καὶ θετικὴ ὑποστήριξη τῆς ρουμανικῆς δραματικῆς παραγωγῆς. Πρέπει ἐπίσης νὰ σημειωθῇ πὺς φέτος ἀρχισε τὴ λειτουργία του, στὸ Βουκουρεστί, καὶ ἕνα θέατρο τοῦ εἰδους «Γκαράν-Γκαρίλ» μὲ τὴν ἐπωνυμία «Φαντάσματα καὶ Παλιόσοι».

Ὅταν ἔχῃ κανεὶς ὅπ' ὄψη του, ὅτι ἐκτὸς ἀπ' τὶς σκηνῆς τῆς πρωτεύουσας, ἡ ρουμανικὴ δραματικὴ παραγωγή, βρίσκει καταφύγιο καὶ στὶς σκηνῆς τῶν Ἑθνικῶν Θεάτρων τῶν Ἑπαρχιῶν, τότε ἀντιλαμβάνεται καλύτερα τοὺς ἐξωτερικοὺς λόγους, πὺν συντρέχουν στὴν ἔντονη δραματικὴ παραγωγή.

Θὰ εἶναι περίεργο πρᾶμα ἀν, ὕστερα ἀπὸ τόσο εὐνοϊκοὺς ὁρους, βρῇ σύντομα ἡ δραματικὴ λογοτεχνία τῆς Ρουμανίας τὸ δρόμο της;

Brasou

B. ΚΟΥΖΟΠΟΥΛΟΣ

Ο,ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ

—Ὅπως τὸ εἶχαμε ἀναγγεῖλει, τὸ σημερινὸ φύλλο εἶναι ἀφιερωμένο στὴ μνήμη τοῦ Ἰδρυτῆ τοῦ «Νουμά» πὺν συμπληρώνει στὶς 21 τοῦ Μάρτη τέσσαρα χρόνια ἀπὸ τὸ θάνατό του. Εἶναι τὸ πρῶτο, νὰ πῶμε, φιλολογικὸ μνημόσυνο πὺν τοῦ γίνεται καὶ τὸ μνημόσυνο αὐτὸ ἔχει τὴν ξεχωριστὴ του σημασία γιὰ τὴν γίνεται μέσα στὶς σελίδες τοῦ φύλλου πὺν ἴδρυνε, ἀγάπησε, ἀγωνίστηκε, μόχθησε καὶ πόνησε εἰκοσι ὀλόκληρα χρόνια γιὰ νὰ τὸ χωρίσῃ στὴ ζωὴ καὶ νὰ φέρῃ τὰ σημερινὰ τόσο εὐχάριστα γιὰ τὸν ἀγῶνα μᾶς ἀποτελέσματα.

Ἡ ἀγάπη καὶ ἡ ἀφοσίωση παλιῶν καὶ νέων δημοτικιστῶν πρὸς τὸ «Νουμά», τὰ ἄρθρα καὶ οἱ γνώμες πὺν ἤρθαν σωρὸ στὰ Γραφεῖα μᾶς γιὰ τὸν Ταγκόπουλο, τὰ γράμματα τῶν καὶ τῶν πὺν μᾶς παροτρύνουν νὰ συνεχίσουμε ἀτρόμητοι τὸ παλιὸ μᾶς τὸ ἔργο, μᾶς δικαιώνουν γιὰ τὴ σημερινὴ μᾶς ἀπόφαση πὺν ἀντιπροσωπεύει, καθὼς τὸ πιστεύουμε, καὶ τὴν ἐπιθυμία τῆς ὁλότητος τῶν Δημοτικιστῶν. «Νουμάς» καὶ Ταγκόπουλος, καθὼς τὸ γράψαμε καὶ ἄλλοτε, εἶναι ἕνα καὶ τὸ αὐτὸ πράγμα, καὶ «Νουμάς» χωρὶς σελίδες ἀφιερωμένες στὸν Ἰδρυτὴ του, δὲ θὰ μπορούσε σήμερα νὰ νοηθεῖ. Ρήχνουμε τὸ σπῶρο γιὰ ἕνα ἐπιβλητικώτερο, ὅπως τοῦ ταιριάζει, μνημόσυνο.

—Ὅποιος θέλει νὰ πάρῃ μιὰ γενικώτερη ἰδέα τῶν ἀγῶνων τοῦ Ταγκόπουλου, ἂς διαβάσῃ τὸ πανηγυρικὸ τεῦχος πὺν βγήκε στὰ Εἰκοσάχρονα τοῦ «Νουμά» καὶ πὺν ἐκεῖ μέσα, στὶς 62 σελίδες του, ἐξετάζεται ὀλόκληρο τὸ πολύμορφο ἔργο του καὶ τὸ ἔργο τοῦ «Νουμά» ἀπὸ τὰ πρῶτα δημοτικιστικὰ χρόνια ὡς τὰ τέλη τοῦ 1922 πὺν ἔγινε ἡ γιορτὴ αὐτῇ. Σημαντικὸ βοήθημα γιὰ τὸ μελετητὴ τῆς ἱστορικῆς ἐκείνης ἐποχῆς εἶναι καὶ τὰ «Ἱστορικὰ τοῦ Νουμά» πὺν δημοσιεύτηκαν πέρσι ἀπὸ τὸν Πάνο Ταγκόπουλο σὲ δέκα τεύχη τοῦ περιοδικοῦ «Ἑλληνικὰ Γράμματα». Ὁ Ταγκόπουλος εἶναι μιὰ φυσιογνωμία πὺν γιὰ νὰ γνωριστῇ πλέρα, θέλει βαθύτερη ἐξέ-

ταση, μελέτη, καὶ προσοχή.

—Πολλὲς γνώμες καὶ γράμματα νέων μᾶς φίλων, μέιναν ἐξω ἀπὸ τὸ σημερινὸ. Παρακαλοῦμε νὰ μᾶς συμπληρώσῃ. Ὁ χρόνος εἶναι μετρημένος, λιγοστός, μὲ τὸ σταγονόμετρο. Ἴσως στὸ ἐρχόμενο δημοσιεύσουμε τὶς κυριότερες.

—Μερικὲς «Ἱερειάδες» τοῦ Δ. Ταγκόπουλου, πὺν τὶς ἔχουμε ξεκαθαρίσει γιὰ βιβλίον καὶ πὺν εἶναι σὺν τὰ λογοτεχνικά—λησμονημένες οἱ περισσότερες στὸ «Ἑθνος» πὺν πρωτοφανήκανε—θὰ δημοσιεύτουν στὸ «Νουμά» γιὰ νὰ τὸ χωρίσῃ καὶ οἱ φίλοι μᾶς. Ἀρχίζουμε μὲ τὶς «Καστανιέττες».

—Σ' ἐκδοσὴ φροντισμένη βγήκε τὸ φρετινὸ ἡμερολόγιο τοῦ Δροσίνῃ μὲ διαλεχτὴ συνεργασία. Περιέχει ἐπιστημονικῆς μονογραφίας, μελέτες διάφορες καὶ πολλὴ λογοτεχνικὴ ὕλη. Ξεχωρίζουμε ποιήματα τοῦ Παλαμά, Δροσίνῃ, Γκόλφῃ, Δελγού καὶ δύο διηγήματα: «Ἡ εἰκόνα τῆς δευτέρας παρουσίας» τοῦ Κώστα Παρορίτη καὶ «Τ' ἀντικρινὸ μᾶς σπῖτι» τοῦ Ρήγα Γκόλφῃ.

—Ἀναγγέλλουμε μερικὰ ἀπὸ τὰ δημοσιεύματα, πὺν ἔχουμε στὰ χέρια μᾶς, καὶ πὺν θὰ φανοῦνε σὲ κατοπινὰ φύλλα τοῦ «Νουμά».

Ποιήματα I. Ζερβού, Λευτέρῃ Ἀλεξίου, Γιώργου Σταυρόπουλου, Μαρίας Ζάμπη, Ἀγγελου Καλοκαιρινού, Ἡβου Δελγού, Π. Κριναίου, Γιάννη Περιγιαλῆ.

Διηγήματα Αἰλῆς Ἰακωβίδῃ, Δ. Ταγκόπουλου, Βελ. Φρέρη, Μ. Βισάντη.

Ὁρθογραφικά τοῦ Φιλίντα.

Μεταφράσματα: Μπραντέσκου Βοϊνέτσι, Λογκ-φέλλου, Richard Muther, Richard Dehm.

Ἄρθρα τοῦ Α. Παπαδήμα: «Καβαρική φυλλοξήρα» καὶ τοῦ Β. Κουζόπουλου γιὰ τὸ σύγχρονο Ρουμάνο διηγηματογράφον I. Βοϊνέτσι.

Κριτικὴ τῶν νέων βιβλίων.

Καινουργία γράμματα ἀπὸ τὸ ἀρχεῖο τοῦ Νουμά.

—Φαινόμενα καὶ Χωρὶς γραμματόσημο, στὸ ἐρχόμενο φύλλο.